

בית המדרש "תורת דוד"
ע"ש הגה"צ רבי דוד בר חן זצ"ל - רבה של שדרות,
והרבנית רות בר חן ע"ה

"תורת דוד"

השיעור השבועי

פרשת בלק

תשפ"ד

(שנה ז', גליון מס' 349)

שיעורי הרב אליהו בר חן
e0527191965@gmail.com | 052-719-1965

פרשת בלק התשפ"ד

"לב שמע"

א. "וירא בלק בן צפור, את כל אשר עשה ישראל לאמרי. ויגר מואב מפני העם מאד, כי רב הוא, ויקח מואב - מפני בני ישראל. ויאמר מואב אל זקני מדנו, עתה ילחכו הקהל את כל סביבתינו - בלחוד השור את ירק השדה, ובלק בן צפור - מלך למואב בעת ההוא", (במדבר, כב', ב' - ד').

ב. על מאמר הכתוב ¹, "גם צפור מצאה בית, ודרור קן לה, אשר שטה אפרחיה, את מזבחותיה? הנה צבאות - מלכי ואלהי", כתב ה"זוהר הקדוש" ² :
"פתח כמלקדמיו רבי אלעזר, ואמר -

גם צפור מצאה בית, דא דתרו,

וידרור קן לה, דא בנוי, דהו בלשפת הגזית, אולפי אורייתא, וחתכין מליו דאורייתא בפומייהו.

מצאה בית, מהו?

אלא, בקדמיתא נטלו ושאריו במדברא, נטלו מענוגא דמדנו, וממתיקו דתמן, ושרו במדברא,

כיון דחמא קודשא בריה הוא, דעל אורייתא הנה פסופא דלהון, משיד לון מתמן, ואעיל לון ללשפת הגזית.

וידרור קן לה, כלא חד. צפור דרור, כלא איהו חד. יחבר הקני' ³. ויאמר שאול אל הקני' וגו' ^{4 5}.

¹ תהלים, פד' - ד'.

² בפרשתו, דף קצו' ע"ב, ודף קצז' ע"א.

³ שופטים, ד' - יז'.

⁴ שמואל א', טו' - ו'.

תא חזי, מה כתיב, "וַיִּרְא בָּלֶק בֶּן צְפּוֹר"⁶,
וכי מאי שְׁנָא דְאֲדָכִיר שְׁמָא דְאָבוּי מִשְׁאָר מְלָכִין?
אַלָּא, יִתְרוֹ אֶתְמַשֵּׁף וְאֶתְעַבֵּר מֵעֲבוּדָה זָרָה, וְאֶתָּא לְאֶתְדַבְּקָא בְּיִשְׂרָאֵל, הוּא וּבְנוֹי,
וְכָל עֲלָמָא נְדוּחִי, וְרַדְפּוּ אֶבְתְּרִיהּ.
בָּלֶק, מִבְּנֵי בְנוֹי הָהוּא, וְאֶתְעַבֵּר מֵאֲרָחָא דְאָבוּי,
כִּינּוֹן דְחִמּוֹ סָבִי מוֹאָב וְסָבִי מִדְּנּוֹן, דְהוּוּ בְהַדִּי הַדְּדִי בְאֶחְוָה דְלַהוֹן בְּעֲבוּדָה זָרָה,
בְּחוּלְקָא דְלַהוֹן, דִּיִּתְרוֹ וּבְנוֹי אֶתְדַבְּקוּ בְשִׁכְיִנְתָּא, וְדָא אֶתְמַשֵּׁף מִנְהוֹן,
אֶתּוֹ וְאֶמְלָכוּהוּ עַלְיָהוּ, בְּהַאי שְׁעֵתָא,
דְכִתְיִב ⁷, 'וּבָלֶק בֶּן צְפּוֹר מְלָךְ לְמוֹאָב בְּעֵת הַהִיא', 'בְּעֵת הַהִיא' הָהוּא מְלָךְ, מַה דְלָא
הָהוּא מְקַדְמַת דְנָא.
וְעַל דָּא כְּתִיב ⁸, 'בֶּן צְפּוֹר', מַה דְלָא אֶתְחַזִּי לְמַעַבְדַּד חֲכִי"י ⁹.

⁵ כתב הגה"ק רבינו דניאל פריש זיע"א (בפירושו "מתוק מדבש"), על פי דברי הגה"ק רבינו משה קורדובירו זיע"א:

שמחמת שיתרו נקרא בשם "ציפור", והיינו "ציפור טהורה",

ובניו הקדושים, נקראים בשם "ציפור דרור",

ממילא, הם נקראים גם בשם "קני", שהיא מלשון "קן", אשר היא שייכת לאותו עניין של "ציפור" ושל "ציפור דרור".

⁶ במדבר, כב' - ב'.

⁷ במדבר, כב' - ד'.

⁸ במדבר, כב' - ב'.

⁹ ותרגום דבריו הקדושים:

פתח כמקדם רבי אלעזר, ואמר -

"גם צפור מצאה בית", זה יתרו,

"ודרור קן לה", זה בניו שהיו בלשכת הגזית, מלמדים תורה, וחזתים דברי תורה בפייהם.

מה זה "מצאה בית"?

ג. והנה, בהגהותיו של הגה"ק רבינו משה זכות זיע"א, על דברי ה"זוהר הקדוש", מצינו:

ש-בלק, היה בנו של "יתרו" - שנקרא בשם "ציפור",

וטעם הדבר, ששם "ציפור" לא נכלל בתוך ז' שמותיו של "יתרו" ¹⁰ ¹¹,

הוא מחמת, ששם "ציפור" היה שייך לו בעת היותו גוי.

ובדבריו הקדושים, התקשה גאון עוזינו - הרב חיד"א זיע"א ¹² :

אלא, בהתחלה לקחו וחנו במדבר, לקחו מענג מדין ומהמתיקות ששם, וחנו במדבר,

כיון שראה הקדוש ברוך הוא, שכסופם היה על התורה, משך אותם משם, והכניסם ללשכת הגזית.

"ודרור קן לה", הכל אחד. צפור דרור, הכל הוא אחד. "חבר הקיני" (שופטים, ד' יז). "ויאמר שאול אל הקיני" וגו' (שמואל א', טו' - ו').

בא וראה, מה כתוב, "וירא בלק בן צפור" (במדבר, כב' - ב'),

וכי מה שונה שהזכיר שם אביו משאר מלכים?

אלא, יתרו נמשך ונעבר מעבודה זרה, ובא לדבק ב'ישראל הוא ובניו,

וכל העולם נדו אותו, ורדפו אחריו.

בלק, מבני בניו היה, ועבר מדרך אביו,

כיון שראו זקני מואב וזקני מדין, שהיו יחד באחווה שלהם בעבודה זרה בחלק שלהם, שייתרו ובניו נדבקו בשכינה, וזה נמשך מהם,

באו והמליכוהו עליהם, בשעה זו,

שכתוב (במדבר, כב' - ד'), 'ובלק בן צפור מלך למואב בעת ההיא', באותה עת היה מלך, מה שלא היה מקדם.

ועל זה כתוב (במדבר, כב' - ב'), 'בן צפור', מה שלא ראוי לעשות כן.

¹⁰ שמות רבה, פרשה כז', ח'.

¹¹ רש"י הקדוש, שמות, יח' - א'.

"שבע שמות נקראו לו - רעואל, יתר, יתרו, חובב, חבר, קיני, פוטיאל".

¹² בספרו הקדוש "חומת אנך", (על פרשתן, אות א').

שכן, בדברי ה"זוהר הקדוש" שהובאו לעיל¹³, מצינו בפירוש, ש-בלק היה מבני בניו, אך לא היה בנו בפועל. יעו"ש.

ד. כתב רבינו האר"י זיע"א¹⁴ :

"ראיתי לבאר כאן, עניין בלק ובלעם, שהיו קוסמים וחכמים, שאין כמותם בעולם.

וכמו שאמרו חז"ל¹⁵, כי בבחינה אחת היה בלק טפל לבלעם, ובבחינה אחרת היה בלעם טפל לבלק¹⁶.

¹³ באות ב'.

¹⁴ בספרו הקדוש "שער הפסוקים", (על פרשתו, סימן כב').

¹⁵ ראה בדברי ה"זוהר הקדוש" (חלק ג', דף קיב' ע"ב), וזה תרגום דבריו הקדושים:

בא ראה, בלק חכם היה, וגדול המכשפים במעשי ידיו יותר מבלעם.

וכך למדנו -

כל מה שרוצה בן אדם בעולם הזה, בעבודת הקדוש ברוך הוא,

צריך לעורר במעשה למטה,

שבמעשה שלמטה, מתעורר מעשה למעלה,

והמעשה הזה, צריך בקדשה, והרי פרשנה.

ובמקום שאין מעשה, יש דבור,

ובדבור הפה, תלוי המעשה, לעורר למעלה,

כמו שצריכים לעורר קדשה עליונה במעשה ובדבור, כך גם אותם שבאים מצד הטמאה - צריכים לעורר

את הצד שלהם במעשה ובדבור הפה.

ואף על גב, שבלעם היה הגדול מכל מכשפי העולם,

מכשף עליון ממנו, היה בלק.

בקסם, היה בלק גדול מכל החכמים,

ובלעם, בנחש.

קסם ונחש, שתי דרגות הן,

קסם, תלוי במעשה,

נחש, לא תלוי במעשה, אלא בהסתכלות ובדבור הפה, ואז מעוררים עליו רוח טמאה להתלבש בהם, ועושה מה שעושה.

וישראל הקדושים, לא כך,

אלא, כולם קדושים, וכל מעשיהם לעורר עליהם רוח קדושה,

כמו שנאמר (ישעיה, לב' - טו'), "עד יערה עלינו רוח ממרום".

ועל זה כתוב (במדבר, כג' - כג'), "כי לא נחש ביעקב, ולא קסם בישראל",

שהרי הם אחוזים בצד הקדשה העליונה, ומעשיהם בקדשה באים, וקדשה מתעוררת עליהם ומתלבשים בה.

ובא ראה -

בקסם, היה בלק גדול מכל החכמים,

ובלעם, בנחש.

ועל זה, בשעה שרצה בלק להתחבר עמו, מה כתוב?

"וילכו זקני מואב וזקני מדון, וקסמים בידם" (במדבר, כב' - ז'), (ובלעם מעשיו בנחש).

בא ראה -

בדבור הפה, היה בלעם גדול מכל המכשפים של העולם,

ובהסתכלות אותו נחש, היה יודע לכוון את השעה,

ועל זה, רצה בלק להשלים דבר (הכל), קסם ונחש.

¹⁶ ועיין עוד בדברי ה"זוהר חדש" (פרשתן, דף פט' ע"א), וזה תרגום דבריו הקדושים:

אמר רבי אבא, בא וראה -

בלק ובלעם, לא היו בעולם מכשפים וקוסמים כמותם,

בלעם, כחו ותקפו היה בפה ובעינים,

בלק, כחו ותקפו במעשה הידים.

וזה הצטרף את זה,

שהרי כל מיני כשפים של העולם בפה ומעשה היו, ובהם תלויים,

לבלעם, היה לו לשון, ולא ידים,

לבלק, היו לו ידים, ולא לשון.

וגם בזוהר¹⁷, האריך בעניין בלק ובלעם,
כי נקרא בלק בן צפור, על שם חכמתו שהיה קוסם, על ידי ציפור אחת¹⁸.
¹⁹ הגהה, אמר שמואל: אני פירשתי בזוהר, כפי דבריהם,
כי 'בן צפור', ירצה דדריש כן מלשון בינה,
שהיה מבין חכמתו, מאמצעות אותו הצפור הנקס"ם^{20 21}.
גם ראינו, תכלית שנאתם עם ישראל, על חינום, מה שאין כן בזולתם²²,
זולתי עמלק, שגם הוא היה שונא גדול לישראל²³."

¹⁷ בפרשתו, דף קפד' ע"ב.

¹⁸ וזה תרגום דבריו הקדושים:

אבל, "בן צפור" ממש, שהרי כשפיו היו בכמה מינים של אותה צפור,
לוקח צפור, מכשכש בעשב, מפריח באויר, עושה מעשים ולוחש לחשים,
ואותה צפור, היתה באה ואותו עשב בפיה, מצפצפת לפניו.
ומכניסה בכלוב אחד, מקטר קטר לפניה, ומודיעה לו כמה דברים.
עושה כשפיו, והעוף מצפצף, פורח וטס אצל גלוי עינים ומודיע לו, והוא בא.
וכל דבריו, באותה צפור היו.

¹⁹ פיסקא זו, היה הגהתו של הגה"ק רבינו שמואל ויטאלי זיע"א.

²⁰ וביאור דבריו הקדושים:

שטעם הדבר, שנקרא בלק בלשון "בן ציפור",
הוא, שמחמת והיה מקבל את חכמתו מאותו הציפור,
אזי, הוא נקרא "בן", משורש מילת "בינה",
שכל "בינתו", באה לו מאותו "ציפור".

²¹ עד כאן דברי הגה"ק רבינו שמואל ויטאל זיע"א.

²² היינו:

כל תכליתם של בלק ובלעם, היתה שנאת חינום לעם ישראל,
והם פתחו במלחמה זו, ללא שנעשה דבר מצידם של עם ישראל.

ה. והביא בזה רבינו זיע"א, לדברי ה"זוהר הקדוש" ²⁴ :

"וְדוּד מִלְכָּא אָמַר ²⁵ , 'כִּי הִנֵּה הָרְשָׁעִים יִדְרְכוּן קִשְׁתִּי, כּוֹנְנִי וְגוֹי'.
וְאִף עַל גַּב דְּהַאי קָרָא הָא אוֹקְמוּהָ, עַל שְׂבָנָא וְיוֹאֲחַח מְמַנְן דְּחִזְקִיה אֶתְמַר ²⁶ .
אָבֵל, הַאי קָרָא, עַל סְמָא"ל וְסִיעֵתִיה, אוֹף הֲכִי אֶתְמַר,
דְּכָל עוֹבְדֵי וְעִיטוֹי, עַל יִשְׂרָאֵל נִינְהוּ.
בְּלָק וּבְלָעִם, הַהוּא אֲרַח מִפְּשֵׁי נִקְטוֹי, וְהָא אֶתְמַר דְּחִבּוּרָא בִּישָׂא עֲבָדוּ,
אָמְרוּ -
עֲמֵלְק, עַיִים לִ"ק, עֲמָא דְלָקָא לֹון, כְּחֻנְיָא דְמַחֵי בְּזַנְבָּא דִילִיה.
הָא אָנֹן יִתִּיר,
בְּלָק, בִּ"א לִ"ק, אֶתְנָא מֵאן דְּלָקִי לֹון כְּרַעוּתִיה,
בְּלָעִם, בִּ"ל עַיִים, לִית עֲמָא, וְלִית רַעֲיָא.
שְׂמָא דִילֹון, גְּרִים לְשִׁי צָאָה לֹון, וְלֹאֲעִקְרָא לְהוּ מְעֻלְמָא.
וְקוֹדֶשָׁא בְּרִידָּהּ הוּא, חֲשִׁיב בְּגוֹנוֹנָא אֶתְרָא שְׂמִיהוֹן,
בְּבָלָק, בִּ"ל,
בְּבָלָעִם, בִּ"ל,

²³ היינו:

שאף עמלק, שקדם להם במלחמתו, עשה זאת מתוך שנאת חינם.

²⁴ בפרשתן, דף קצט' ע"ב.

²⁵ תהילים, יא' - ב'.

²⁶ יעוין במסכת סנהדרין (כו' ע"א):

ש-שבנא, היה תלמיד חכם, ודורש בציבור בפי יג' ריבוא בני אדם.

ברם, שבנא, שיתף פעולה עם סנחריב מלך אשור,

וחתר כנגד חזקיה וסייעתו, למסור את ירושלים לסנחריב ועמו.

הא בלבל.

מה אתון אשתארו?

עמק.

בלבל עמקא דמחשבה דלהון, דלא ישלטון בעלמא, ולא ישתארון בעלמא" ²⁷.

ולאחר מכן, כתב רבינו זיע"א:

"ידע, כי כל דברים אלו מיוסדים, על דרך בחינת גלגול נשמותיהם, מהיכן נשרשו.

²⁷ ותרגום דבריו הקדושים:

ודוד המלך אמר (תהילים יא' - ב'), "כי הנה הרשעים ידרכון קשת, כוננו וגו'.

ואף על גב שפסוק זה הרי פרשוהו, על שבנא ויאח הממנים של חזקיה נאמר.

אבל, פסוק זה, על סמא"ל וסיעתו, גם כך נאמר,

שכל מעשיו ועצותיו, הם על ישראל.

בלק ובלעם אותו דרך ממש נקטו, והרי נתבאר שחבור רע עשו,

אמרו -

עמלק, ע"ם ל"ק, עם שהלקה אותם כנחש שמכה בזנבו.

הרי אנו יותר,

בלק, ב"א ל"ק, בא מי שמלקה אותם כרצונו,

בלעם, ב"ל ע"ם, אין עם ואין רעה.

שם שלנו, גורם להשמידם, ולעקר אותם מן העולם.

והקדוש ברוך הוא, חשב באפן אחר את שמותיהם,

בבלק, ב"ל,

בבלעם, ב"ל,

הרי בלב"ל.

איזה אותיות נשארו?

עמק.

בלבל עמק מחשבתם, שלא ישלטו בעולם, ולא ישארו בעולם.

הנה, עמלק, הוא בחינת פסולת הרע, שהוברר מן קין בן אדם הראשון, והוא, בחינה אחת, מן ה' מיני ערב רב, שנתערבו בישראל, שהם: עמלקים, רפאים וכו' ²⁸, כנזכר בזוהר בפרשת בראשית ²⁹.

כי גם בערב רב, היה עירוב רע של קין ושל הבל.

ולכן, עמלק שונא גדול לישראל היה ³⁰,

וכמו שבארתי למטה, בפסוק ³¹, 'וַיִּסַּר קִינִי מִתּוֹךְ עַמְלֵק' - כי הטוב שבקין, נברר ביתרו הנקרא חבר הקיני, הנפרד מקין, רצונו לומר מן הרע של קין, שהוא עמלק ³².

ובלק ובלעם, היו מעורבים משתים רעות - מן הרע של קין, ומן הרע של הבל,

ולכן, יש בכל אחד מהם ב' אותיות בל, מן הבל.

²⁸ וסימנם, "נגע רע":

נפילים, גבורים, ענקים, רפאים, עמלקים.

²⁹ חלק א', דף כה' ע"א.

³⁰ ביאור דבריו הקדושים, הם על פי מה שכתב רבינו זיע"א ב"שער הגלגולים" (הקדמה כ'):

"דע, כי אם ימצאו בדור אחד, ב' נשמות משורש אחד, בשני אחים, או בשני חברים,

היו שניהם שונאים, ומקטרגים זה לזה, בטבעם, בלי ידיעה.

דאף על גב, דאינהו לא חזי, מזלייהו חזי,

לפי ששניהם, זה חפץ לינק מן השורש הוא יותר מחבירו, והם מקנאים זה לזה בטבעם".

ואם כן, הוא הדין בעניין שנאתו של עמלק לעם ישראל:

שמחמת שהיה עמלק מן החלק הרע שהיה בקין, ועם ישראל היו מן החלק הטוב שהיה בו,

לפיכך, היה עמלק שונא להם, בהיותם יונקים עמו מאותו השורש.

³¹ שמואל א', טו' - ו'.

³² היינו:

שחלק הטוב שהיה בעמלק, שבא מקין, הלך אצל יתרו,

וממילא, שנשאר ביתרו, אך ורק חלק הרע.

וכמבואר לעיל³³, בפסוק³⁴, 'וַיִּרְא מִלְאָךְ ה' אֱלֹהֵי בְּלַבַּת אֶשׁ, מִתּוֹךְ הַסֵּנֶה' - כי לא הוברר מן הבל, רק ה' אחרונה, והיא הטוב שבהבל, ונתנה במשה, וב' אותיות לב של הבל, לא הובררו, והיה בהם הרע של הבל, ונתנו בבלק ובלעם, בלב³⁵. גם בחינת הרע של קין שנתערב בהם, נרמז בשמותיהם, כי כבר אמרנו, שהרע של קין הוא עמלק, והנה, ג' אותיות הראשונות, שהם עמל, נתנו בבלעם, ואות ק' נשארה בבלק. ואמנם, עם היות שבלק ובלעם, יש בכל אחד מהם רע של קין ושל הבל, עם כל זה, עיקרו של בלק הוא מן הרע של קין, ועיקרו של בלעם, הוא מן הבל. ועניין בלק, נרמז בפסוק³⁶, 'וַיִּרְא בָּלַק בֶּן צְפּוֹר', בן יתרו^{37 38},

³³ "שער הפסוקים", (פרשת "שמות").

³⁴ שמות, ג' - ב'.

³⁵ וזה לשון קודשו, של רבינו זיע"א, ב"שער הפסוקים" הנ"ל:

"כבר הודעתך, ג' גלגולי משה, שנרמזו ב-ג' אותיות שמו, והם מש"ה,

והם נוטריקון, משה שת הבל,

והם ממטה למעלה, בסדר תולדותם.

ואמנם, לא נתקן עדיין במשה, רק ב' אותיות ראשונות של שת והבל, והם שה שבמשה,

ועדיין, היו אותיות תבל מן שת והבל, חסירי התקון, עד הזמן הזה.

ולכן, נגלה אליו בלבת אש מתוך הסנה,

לרמז, כי אלו האותיות של תבל שהם בלתי מתוקנים, ונתחלפו בצרוף לבת אש, על שם כח הדין, כי לא נתקנו בו עדיין".

³⁶ במדבר, כב' - ב'.

³⁷ וכפי שמצינו בדברי הזוהר הקדוש, אשר הובאו לעיל באות ב'.

³⁸ אף על פי שלכאורה, שדברי רבינו זיע"א, תואמים כפתור ופרח לדברי הגה"ק רבינו משה זכות זיע"א, אשר הובאו לעיל באות ג',

שעליו נאמר ³⁹, 'גַם צְפוֹר מְצָאָה בְּיָתִי, אבִי צְפוֹרָה אֵשֶׁת מֹשֶׁה ⁴⁰,
כּנֹזֵכֶר בְּזוּהָר בְּפִרְשֵׁת בַּלֵּק דָּף קִצְיוֹ עֵיב.
והטוב, לקחו יתרו, ונעשה צפור טהורה,
והרע, נתן בזרעו, והוא בלק, דמבני בנוי של יתרו הוה, כנזכר שם.
וכבר נתבאר אצלינו ⁴¹: **כי הנשמה של קין נתנה ביתרו, ורוחו של קין בשמואל הנביא.**
ועניין בלעם, נתבאר אצלינו בכמה מקומות ⁴²: איך עיקרו מן הבל, בסוד ⁴³, 'וְלֹא קָם נְבִיא עוֹד בְּיִשְׂרָאֵל כְּמֹשֶׁה', 'בישראל לא קם, אבל באומות העולם קם, ומנו בלעם' ⁴⁴.
גם ביארנו ⁴⁵, בפסוק ⁴⁶, 'הֲיֵהָ יִלְדָה מִלֶּכְהָ גַם הִיא בְּנִים לְנַחֲוֹר אָחִיקָה',
כי ראשי תיבות, היא בְּנִים לְנַחֲוֹר, **הם הבל,**
לרמוז, על לבן בן בתואל הארמי, שהוא מהבל, וכל משפחתו גם כן היו משם,
כמבואר אצלינו ⁴⁷, בפרשת תשא ⁴⁸, במעשה העגל.

מכל מקום, בהמשך דבריו, כתב רבינו זיע"א, כפי המצויין בדברי ה"זוהר הקדוש".

³⁹ תהילים, פד' - ד'.

⁴⁰ היינו:

שיתרו נקרא בשם "ציפור", על שם היותו אביה של "ציפורה" אשתו של משה רע"ה.

⁴¹ "שער הגלגולים", (הקדמה לו').

⁴² "שער הגלגולים", (הקדמה לו').

⁴³ דברים, לד' - י'.

⁴⁴ במדבר רבה, פרשה יד' - ט'.

⁴⁵ "שער הפסוקים", (סוף פרשת "וירא").

⁴⁶ בראשית, כב' - כ'.

⁴⁷ "שער הפסוקים".

⁴⁸ שמות, לב' - א'.

ובפרט במה שהודעתוך ⁴⁹, **כי לבן עצמו נתגלגל בבלעם**."

ובהמשך דבריו הקדושים, האריך רבינו זיע"א, להסביר את עומק העניין, מפני מה היו צריכים בלק ובלעם להיות מעורבים מקין והבל גם יחד.

ו. במסכת בבא קמא ⁵⁰, מצינו:

"קטע את ידו, נותן לו דמי ידו ...

שיבר את רגלו, נותן לו דמי רגלו ...

סימא את עינו, נותן לו דמי עינו ...

חירשו, נותן לו דמי כולו.

ומבואר:

שהאזון של האדם, הוא איבר נכבד וחשוב,

עד כדי כך, שבאופן שגרם האדם לחבירו להיות חירש, הוא "נותן לו דמי כולו".

ובטעם הדבר, כתב רבינו יונה זיע"א - החסיד מגירונדי ⁵¹:

"עוד אמר שלמה עליו השלום ⁵², 'מֵאוֹר עֵינַיִם יִשְׁמַח לֵב, שְׂמוּעָה טוֹבָה תִּדְשֹׁן עֶצֶם. אֵין שְׂמֵעַת תּוֹכַחַת חַיִּים, בְּקֶרֶב חֲכָמִים תִּלְיִן' ...

אכן, זה פשר הדבר,

'מֵאוֹר עֵינַיִם יִשְׁמַח לֵב' - העין, איבר נכבד מאד, כי יראו בה את המאורות המשמחים את הלב,

⁴⁹ "עץ חיים", (שער לח', פרק לג').

"שער הפסוקים", (פרשת "כי תשא", במעשה העגל).

"שער הגלגולים", (הקדמה לו').

⁵⁰ פה' ע"ב.

⁵¹ בספרו הקדוש "שערי תשובה", (שער שני, אות יב').

⁵² משלי, טו', ל' - לא'.

ונכבדה ממנו האוזן, כי ישמעו בה שמועה טובה המדשנת את העצם, שאין בו ההרגשה, ולא ידושן במאור עינים בלתי בתענוג יתר, וכן אמרו זכרונם לברכה⁵³, כי האוזן נכבדת משאר האברים, שאם סימא את עינו נותן לו דמי עינו, 'חרשו, נותן לו דמי כולו'."

והנה, ידועה ומפורסמת, דרשתם של רבותינו ז"ל במסכת נדרים⁵⁴:

"ארבעה חשובין כמת - עני, ומצורע, וסומא, ומי שאין לו בנים.

עני - דכתיב⁵⁵, 'כִּי מָתוּ כָּל הָאֲנָשִׁים,

מצורע - דכתיב⁵⁶, 'אֶל נָא תְהִי כַּמֶּת,

וסומא - דכתיב⁵⁷, 'בְּמַחְשָׁפִים הוֹשִׁיבֵנִי כְּמֵתֵי עוֹלָם,

ומי שאין לו בנים - דכתיב⁵⁸, 'הֲבֵה לִי בָּנִים וְאִם אֵין מִתָּה אֲנֹכִי'."

ולכאורה, שהדבר צריך ביאור:

שכן, אם מעלתה של האוזן כה גדולה היא,

מפני מה, אין החרש חשוב כמת,

והלא, "חרשו, נותן לו דמי כולו"?

ובביאור העניין, נראה לבאר כדלהלן:

⁵³ בבא קמא, פה' ע"ב.

⁵⁴ סד' ע"ב.

⁵⁵ שמות, ד' - יט':

"וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל מֹשֶׁה, בְּמִדְיָן, לֶךָ שָׁב מִצְרָיִם, כִּי מָתוּ כָּל הָאֲנָשִׁים הַמְּבַקְשִׁים אֶת נַפְשְׁךָ."

⁵⁶ במדבר, יב' - יב':

"אֶל נָא תְהִי כַּמֶּת, אֲשֶׁר בְּצִאתוֹ מִרְחֹם אִמּוֹ, וַיֹּאכַל חֲצִי בֶּשֶׂרוֹ."

⁵⁷ איכה, ג' - ו':

⁵⁸ בראשית, ל' - א':

"וַתֵּרָא רַחֵל, כִּי לֹא יִלְדָה לְיַעֲקֹב, וַתִּקְנֶה רַחֵל בְּאֶחָתָהּ, וַתֹּאמֶר אֶל יַעֲקֹב, הֲבֵה לִי בָּנִים - וְאִם אֵין מִתָּה אֲנֹכִי."

דהנה, נאמר בפרשת "חוקת" ⁵⁹, "וְלִקְחוּ לְטָמֵא, מֵעֵפֶר שָׂרְפֶת הַחֲטָאת, וְנָתַן עָלָיו מִיַּם חַיִּים אֶל כָּלִי",

ולכאורה, שהדבר צריך ביאור:

וכי שייך מציאות חיים במים?

וביאור הדבר, כך הוא:

מים המכונסים בבור, מגיעים לידי עיפוש, מחמת היותם עומדים במקום אחד ללא תנועה,

ברם, מים הזורמים בנהרות ומעיינות, הינם ראויים לשתייה, מחמת חיות הזרימה שבתוכם.

והנה, טָבַע טָבַע הקדוש ברוך הוא בברואיו, והוא הנקרא "מידת הנתינה",

וכאשר האדם אינו נותן מעצמו דבר, הרי הוא כאותם מים המכונסים בבור, שמגיעים לידי התעפשות.

ומשום כך, העני, נחשב למת:

שכן, אין לו ממה לתת לאחרים.

וכמו כן, המצורע, נחשב למת:

שכן, הוא נמצא בהסגר מחוץ למחנה, ואין לו יכולת לתת לאחרים.

וכמו כן, הסומא, נחשב למת:

שכן, הוא אינו רואה, וממילא, אין לו יכולת לראות ולתת את מה שחסר לחבירו.

וכמו כן, מי שאין לו בנים, נחשב למת:

שכן, טבע האדם להיטיב עם בניו, ובשעה שאין לו בנים, אין לו למי לתת.

ברם, החרש, אינו נחשב למת:

שכן, יש בו את הכוח לראות היאך להיטיב לזולתו, ולמלאות את חסרונו.

⁵⁹ סוף עניין פרה אדומה. במדבר, יט' - יז'.

ז. במסכת זבחים⁶⁰, נחלקו התנאים, מחמת איזו שמועה בא יתרו למחנה ישראל ונתגייר:

"ר' יהושע אומר, מלחמת עמלק שמע,

שהרי כתיב בצדו⁶¹, 'וַיִּחַלֵּשׁ יְהוֹשֻׁעַ אֶת עִמְלֶק וְאֶת עַמּוֹ, לְפִי חֶרְבִי'.

רבי אלעזר המודעי אומר, מתן תורה שמע [ובא],

שכשניתנה תורה לישראל, היה קולו הולך מסוף העולם ועד סופו,

וכל [מלכי] עובדי כוכבים, אחזתן רעדה בהיכליהן, ואמרו שירה,

שנאמר⁶², 'וַיְבַהֲכֵלוּ כָּלֹּא אִמְרַי כְּבוֹד' ...

רבי אליעזר אומר, קריעת ים סוף שמע ובא,

שנאמר⁶³, 'וַיְהִי כִשְׁמַע כָּל מַלְכֵי הָאֲמָרִי'."

אולם, רש"י הקדוש, כתב על מאמר הכתוב⁶⁴, "וַיִּשְׁמַע יְתָרוֹ", וז"ל:

"מה שמועה שמע ובא?

קריעת ים סוף ומלחמת עמלק."

והיינו:

שרש"י הקדוש, סבר, כדברי רבי יהושע⁶⁵ וכדברי רבי אליעזר⁶⁶.

והנה, ידועה ומפורסמת קושייתו של ה"זוהר הקדוש"⁶⁷:

⁶⁰ קטז' ע"א.

⁶¹ שמות, יז' - יג'.

⁶² תהילים, כט' - ט'.

⁶³ יהושע, ה' - א'.

⁶⁴ שמות, יח' - א'.

⁶⁵ "מלחמת עמלק שמע ובא".

⁶⁶ "קריעת ים סוף שמע ובא".

⁶⁷ שמות, דף סח' ע"ב.

"וְכִי יִתְּרוּ שְׁמַע, וְכָל עֲלָמָא לֹא שְׁמַעוּ?"

וְהָא כְּתִיב ⁶⁸, 'שְׁמַעוּ עַמִּים רְגָזוּן' ⁶⁹."

ותירץ:

"אֵלָא, כָּל עֲלָמָא שְׁמַעוּ וְלֹא אֲתַבְּרוּ,

וְאִיהוּ שְׁמַע, וְאֲתַבְּר,

וְאֲתַכְפֵּיָא מִקַּמֵּיהּ דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְאֲתַקְרַב לְדַחֲלֵתֵיהּ" ⁷⁰."

ובטעם הדבר שרק יתרו זכה לזה, ביאר בספר הקדוש "נועם אלימלך" ⁷¹:

שהעובד את עבודת ה', עבודת הקודש, באמת ובדביקות,

**הקדוש ברוך הוא נותן לו סייעתא דשמיא, ללמוד מניסים ונפלאות שעשה
לאחרים, אליו עצמו.**

כי המכיר את גדולתו של הקדוש ברוך הוא, ועובדו בכל לבבו ובכל נפשו,

אומר לו הקדוש ברוך הוא -

כשם שמייחד אתה את שמי בעולם, כך אני אביא אותך לידי התעוררות לזה.

⁶⁸ שמות, טו' - יד'.

⁶⁹ ותרגום דבריו הקדושים:

וְכִי יִתְּרוּ שְׁמַע, וְכָל הָעוֹלָם לֹא שְׁמַע,

וְהָרִי כְּתוּב (שמות, טו' - יד'), 'שְׁמַעוּ עַמִּים רְגָזוּן'.

⁷⁰ ותרגום דבריו הקדושים:

אֵלָא, כָּל הָעוֹלָם שְׁמַעוּ וְלֹא נִשְׁבְּרוּ,

וְהוּא שְׁמַע, וְנִשְׁבְּר,

וְנִכְפָּה מִלְפָּנֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְקָרַב לִירְאָתוֹ.

⁷¹ להגה"ק רבי אלימלך זיע"א מליז'ענסק.

בפרשת "יתרו".

ולפיכך, כאשר נחלקו רבותינו ז"ל, בטעם ביאתו של יתרו אל מחנה ישראל, הם השתמשו, בלשון "מה שמועה שמע, ובא":

כי כאשר הם ראו בו שהוא שונה מכל באי עולם, אשר ראו את ניסי מצרים, ובכל זאת לא התעוררו,

הם הבינו, שאם רק הוא התעורר לכך, בעל כורחך, שדרך עבודת ה' שלו, היא גדולה עד למאוד.

וזאת אשר הם חיפשו בו -

אלו ניסים ונפלאות שנעשו לעם ישראל, גרמו לו להתעוררות זו.

והנה, בעניין מעלתו של יתרו, כתב בספר הקדוש "צרור המור"⁷²:

"כתיב⁷³, 'וַיִּשְׁמַע יְתֵרוֹ כִּהֵן מִדְּנִי',

להורות, שראה והבין בענייני השם יתברך ונפלאותיו, לפי שהיה חכם,

ולכן, שמע וחקר,

דכתיב⁷⁴, 'וַיִּשְׁמַע לְעֵצָה חָכָם',

וכתיב⁷⁵, 'וַיִּשְׁמַע חָכָם וַיּוֹסֶף לְקַח'.

ולכן, השמיעה הוא דבר גדול,

וכל התורה תלויה בה,

דכתיב⁷⁶, 'הִנֵּה שָׁמַע מִזְבַּח טוֹב'.

⁷² להגה"ק רבי אברהם סבע זיע"א.

בפרשת "יתרו".

⁷³ שמות, יח' - א'.

⁷⁴ משלי, יב' - טו'.

⁷⁵ שם, א' - ה'.

⁷⁶ שמואל א', טו' - כב'.

ובזכות השמיעה הזאת, זכה להיות איתן מושבו, בין התנאים והאמוראים
והסנהדרין ⁷⁷,

דכתיב ⁷⁸, 'איתן מושבך' -

והוא כמו 'תנא', בהיפוך אותיות.

וזהו ⁷⁹ 'אין שמעת תוכחת חיים, בקרב חכמים תלין'.

ולכן, אמרו, שהאוזן היא כמו רטייה לגוף,

ואף על פי, שיהיה האדם כואב בכל איבריו, בשמיעה שהיא רטיית האוזן -
יתרפא לכל הגוף,

דכתיב ⁸⁰, 'ויאמר אם שמוע תשמע' וגו'.

וכל זה, להודיענו, שכמו שאנו חייבים למחות שמו של עמלק, כן אנו חייבים לתת
כבוד ליתרו.

ולכן, תמצא שאמר משה ליתרו ⁸¹, 'יְהִי־הָהּ הַטּוֹב הַהוּא אֲשֶׁר יֵיטִיב ה' עִמָּנוּ וְהִטְבְּנוּ
לְךָ',

ומה היא הטובה?

התורה!

דכתיב בה ⁸², 'כי לקח טוב' וגו'.

וכל זה, בשכר השמיעה,

⁷⁷ וכפי שמצינו בדברי רבותינו ז"ל (מדרש תנחומא, פרשת "יתרו", אות ד):

"זכו בני בניו של יתרו, לישוב בלשכת הגזית".

⁷⁸ במדבר, כד' - כא'.

⁷⁹ משלי, טו' - לא'.

⁸⁰ שמות, טו' - כו'.

⁸¹ במדבר, י' - לב'.

⁸² משלי, ד' - ב'.

דכתיב⁸³, 'וַיִּשְׁמַע יִתְרוֹ' "

והנה, בעניין הסמיכות של מלחמת עמלק שבסוף פרשת "בשלח" - לפרשת "יתרו",
 כתב רבינו בחיי זיע"א⁸⁴ :

"ויתכן עוד לתת טעם - בסמיכות פרשיות זו לזו, פרשת יתרו לפרשת עמלק,
 ואחריה פרשת 'בַּחֲדָשׁ הַשְּׁלִישִׁי' ששם מתן תורה⁸⁵, ואחריה פרשת 'וְאֵלֶּה
 הַמִּשְׁפָּטִים'⁸⁶.

**והוא, שידוע כי זרעו של עשו, קוץ מכאיב לישראל בכל הדורות, בין במלחמה
 הראשונה לישראל גם האחרונה ...**

וכשם שבגאולה ראשונה של מצרים, נתגייר יתרו וחזר לאמונתנו,

כן בגאולה אחרונה, יתגיירו כל העובדי גלולים ויחזרו לדתנו.

ועל כן, נסמכה פרשת 'בַּחֲדָשׁ הַשְּׁלִישִׁי'⁸⁷, שהיא מתן תורה,

**כי אז תחזור התורה לאכסניא שלה ... ואחר כך יהיה יום הדין של תחיית
 המתים.**

ועל כן, נסמכה פרשת 'וְאֵלֶּה הַמִּשְׁפָּטִים'⁸⁸,

כי מתוך המשפטים והדינין, יוצאים בני אדם אלו זכאין ואלו חייבין.

וכן העניין ביום הדין של תחיית המתים, שכתוב בו 'אלה' שתי פעמים,

שנאמר⁸⁹, 'אֵלֶּה לְחַיֵּי עוֹלָם, וְאֵלֶּה לְחַרְפוֹת - לְדָרְאוֹן עוֹלָם',

⁸³ שמות, יח' - א'.

⁸⁴ שמות, יח' - א'.

⁸⁵ שמות, יט' - א'.

⁸⁶ שמות, כא' - א'.

⁸⁷ שמות, יט' - א'.

⁸⁸ שמות, כא' - א'.

⁸⁹ דניאל, יב' - ב'.

ואם כן, סמיכות הפרשיות רומזות ומגידות מראשית אחרית, והנה הם מסודרות בהשגחה ובכוונה גדולה".

אולם, באופן אחר, כתב לבאר בספר הקדוש "צרור המור":

"סמך זאת הפרשה לפרשת עמלק, להודיענו הטוב הגדול שעשה עמנו יתרו, הפך ממה שעשה עמלק,

כי עמלק, רצה לעכב לישראל שלא יעלו לארץ ולא יבנו בית המקדש ... ויתרו, יסד בנין ירושלם ויסודותיה,

כי בירושלים כתיב ⁹⁰, 'צִיּוֹן בְּמִשְׁפַּט תִּפְדָּה',

והיא נקראת 'כסא השם', כי שמה ישבו כסאות הסנהדרין למשפט וכסאות לבית דוד ⁹¹,

והמשפט, הוא סִבַּת קיוֹם הארץ, כדכתיב ⁹², 'מִלְכָּךְ בְּמִשְׁפַּט יַעֲמִיד אָרֶץ'. וכתיב ⁹³, 'וַיְהִי דָוִד עֹשֶׂה מִשְׁפָּט וַיְצַדֵּק לְכָל עַמּוֹ',

ובזה קִיַּם העולם, כאומרם ⁹⁴, 'על ג' דברים העולם קיים, על הדין ועל האמת ועל השלום',

ויתרו נתדבק באמת, שהוא ה' אלהים אמת, ונתן עצה למשה על המשפט,

כדכתיב ⁹⁵, 'וְאַתָּה תִּחְזָק מִכָּל הָעָם'.

ובזה, נתן לישראל שלום,

כדכתיב ⁹⁶, 'וְגַם כָּל הָעָם הָזֶה עַל מִקְמוֹ יָבֵא בְּשָׁלוֹם'.

⁹⁰ ישעיה, א' - כז'.

⁹¹ על פי מאמר הכתוב (תהילים, קכב' - ה):

"כי שמה ישבו כסאות למשפט, כסאות לבית דוד".

⁹² משלי, כט' - ד'.

⁹³ שמואל ב', ח' - טו'.

⁹⁴ אבות, פ"א משנה יז'.

⁹⁵ שמות, יח' - כא'.

ולכן, זכה להעמיד בנים גדולים בתורה ובעלי עצה, וזכו לעמוד בלשכת הגזית לתת הוראה לישראל, והם היו מהסנהדרין שנקראים בעלי שמועה".

ח. הנה, ראשיתו של עמלק, מוזכרת בתורתנו הקדושה, במאמר הכתוב⁹⁷,
"וְתִמְנַע הַיְתָה פִּילְגֶשׁ לְאַלְיָפֹז בֶּן עֶשׂוֹ, וַתֵּלֶד לְאַלְיָפֹז אֶת עַמְלֶק" וגו',
וכתב בזה רש"י הקדוש⁹⁸ :

"להודיע גדולתו של אברהם, כמה היו תאבים לידבק בזרעו,

תמנע זו, בת אלופים היתה ...

אמרה, איני זוכה להינשא לך, הלואי ואהיה פילגש".

והנה, מצינו בדברי רבותינו ז"ל⁹⁹ :

"בעיא לאיגיורי, באתה אצל אברהם יצחק ויעקב, ולא קבלוה,

הלכה והיתה פילגש לאליפז בן עשו,

אמרה, מוטב תהא שפחה לאומה זו, ולא תהא גבירה לאומה אחרת,

נפק מינה עמלק, דצערינהו לישראל.

מאי טעמא?

דלא איבעי להו לרחקה".

והיינו :

שכל הצער שציער עמלק את ישראל,

היה, מחמת מה "שריחקה" האבות הקדושים.

והנה, פשוט וברור הוא הדבר :

⁹⁶ שמות, יח' - כג'.

⁹⁷ בראשית, לו' - יב'.

⁹⁸ והוא מדברי הגמרא (סנהדרין, צט' ע"ב).

⁹⁹ סנהדרין, צט' ע"ב.

שמה שריחקו האבות הקדושים את תמנע, היה על ידי שראו ברוח הקודש ששרתה בהם, שאינה ראויה לבוא בקהל ה'.

ומכל מקום, כיוון שהם נהגו בה "בריחוק":

יצא ממנה עמלק שמהותו היתה "קרירות וריחוק", וכפי שיתבאר.

דהנה, על מאמר הכתוב ¹⁰⁰, "אֲשֶׁר קָרָךְ בְּדָרְךָ, וַיִּזְנַב בְּךָ כָּל הַנְּחֹשָׁלִים אֲחֲרֶיךָ, וְאַתָּה עֲנֵף וַיִּגַע, וְלֹא נָרָא אֱלֹהִים", ביאר רש"י הקדוש:

"לשון קור וחום, ציננד והפשירך מרתיחתך,

שהיו האומות יראים להילחם בכס, ובא זה והתחיל והראה מקום לאחרים.

משל -

לאמבטי רותחת, שאין כל בריה יכולה לירד בתוכה,

בא בן בליעל אחד, קפץ וירד לתוכה, אף על פי שנכווה".

דהיינו:

שכל מהותו של עמלק, היה "קירור".

ומהות קירורו, הוא, במה שהעידה התורה הקדושה בעניין קריעת ים סוף ¹⁰¹:

"שָׁמְעוּ עַמִּים יִרְגְּזוּן, חֵיל אָחֵז יִשְׁבִּי פְלִשְׁתַּי. אֲזֵי נִבְהָלוּ אֱלֹפֵי אֲדוֹם, אֵילֵי מוֹאָב יֵאֲחֲזְמוּ רֶעֶד, נִמְגּוּ כָּל יִשְׁבֵי כְנָעַן",

והיינו, שאף על פי, שכל אומות העולם פחדו ורעדו ממעמד קידוש ה' זה ¹⁰²,

מכל מקום, עמלק, "לא שם ליבו לדבר כלל", וקירר את אותו להט דקדושה שהיה בעולם.

¹⁰⁰ דברים, כה' - יח'.

¹⁰¹ שמות, טו', יד' - טו'.

¹⁰² השווה, למה שאמרה רחב למרגלים (יהושע, ב' - י')

"כי שמענו, את אשר הוֹבִישׁ יְהוָה אֶת מִי יָם סוּף מִפְּנֵיכֶם, בְּצֵאתְכֶם מִמִּצְרָיִם".

ומשום כך¹⁰³, "נשבע הקדוש ברוך הוא, שאין שמו שלם, ואין כסאו שלם, עד שימחה שמו של עמלק כולו, וכשימחה שמו, יהיה השם שלם והכסא שלם".
ולפי זה אפשר:

שהוא טעם הסמיכות, של עניין עמלק לעניין יתרו, והוא, מחמת שעמלק היה תכלית הקירור, ולעומתו יתרו היה תכלית הקירוב.

ט. על מאמר הכתוב בפרשתן¹⁰⁴, "וַיִּרְא בָּלַק בֶּן צְפּוֹר, אֵת כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה יִשְׂרָאֵל לְאֶמְרָי", כתב גאון עוזינו - הרב חיד"א זיע"א¹⁰⁵:
"בלק', גימטריא סמאל"ל עם הכולל¹⁰⁶.
'צפור', גימטריא 'עשו'¹⁰⁷."

והנה, ידועים ומפורסמים, דברי רבינו האר"י הקדוש זיע"א¹⁰⁸:
שעשיו הרשע, לא היה צבוע במעשיו - כלפי יצחק אע"ה,
אלא, שעשיו היה פוחד בכל עת, שמא יכנסו בו ענייני רוחניות, מחמת הפחד להתעלות,

¹⁰³ יעוין רש"י, שמות, יז' - טו'.

¹⁰⁴ במדבר, כב' - ב'.

¹⁰⁵ בספרו הקדוש "נחל קדומים", (על פרשתן, אות א').

¹⁰⁶ היינו:

מילת "בלק", עולה בגימטריא למניין 132,

וכמו כן, מילת "סמאל", עם הכולל, עולה למניין זה.

¹⁰⁷ היינו:

מילת "צפור", עולה בגימטריא למניין 376,

וכמו כן, מילת "עשו", עולה למניין זה.

¹⁰⁸ הביאו הגרא"א דסלר זיע"א, בספרו הקדוש "מכתב מאליהו", ח"א, עמוד 234.

ולפיכך, היה מדבר כל הזמן בענייני רוחניות, ללא מחשבת "התבודדות", להפנים את דברי הקדושה, לתוך ליבו.

וכשם שאמרו רבותינו ז"ל¹⁰⁹, על מאמר הכתוב¹¹⁰, "דְּאָגָה בְּלֵב אִישׁ יִשְׁחָנָה" - "לאחרים",

וזאת, מחמת שסיפור הדאגות לאחרים, מרוקן מליבו של האדם, את צרותיו ובעיותיו.

כך עשיו, שהיה מדבר עם כולם בענייני רוחניות, היה מרוקן את כל עסקי הרוחניות מעל עצמו,

ועל ידי כך, הוא לא זכה להתקדש ולהתעלות כלל ועיקר.

ולאור דבריו הקדושים, ולאור המתבאר, נראה לבאר את דבריו של גאון עוזינו - הרב חיד"א זיע"א:

דהנה, חטאו של עשיו, היה בעבור שהיה מדבר וממלל את כל ענייני הרוחניות שבו,

ובכוח דיבוריו אלו, הוא יָצַר "קרירות", אשר הביאה את עמלק לעולם¹¹¹.

ואף "בלק", אשר נקרא בשם "ציפור", נעשה נעוץ ודבוק בְּעֵשׂוֹ,

שכן, אף הוא, ראה את התמסרותו של יתרו אבי משפחתו¹¹², ויש אומרים של יתרו אביו¹¹³, בעבור כבודו יתברך,

וכמו כן, הוא ראה, היאך שהוא הכין את אוזנו, לשמוע ולהפנים את כל תוכן הקדושה,

עד כדי כך, שכולם התפעלו משמיעתו, ודרשו אותה לשבח¹¹⁴.

¹⁰⁹ יומא, עה' ע"א.

¹¹⁰ משלי, יב' - כה'.

¹¹¹ וכמו שנתבאר לעיל באות ח'.

¹¹² וכמו שנתבאר לעיל באותיות ב' ו-ה'.

¹¹³ וכמו שנתבאר לעיל באות ג'.

ברם, מחמת שהוא מילל והוציא את כל תוכן הקדושה שהיתה בו, לחוץ,
הוא הביא על עצמו, את אותו הרשע ונכדו, עשו ועמלק ¹¹⁵.
ומעתה, נשכיל ונבין, את הבדל הלשוניות שנאמרו אצל יתרו ואצל בלק:
דהנה, אצל "יתרו" נאמר ¹¹⁶, "וַיִּשְׁמַע יְתֵרוֹ",
והיינו, שיתרו הכין את לבבו, והשמיע את הדברים לאוזניו,
עד אשר הם יצרו בו שינוי ורושם, ונתנו לו כוח חיות רב, ודלא כשאר באי עולם.
ומה שאין כן, אצל "בלק" נאמר ¹¹⁷, "וַיֵּרָא בְּלָק",
והיינו, שבלק ראה ראה בעלמא, ולא הפנים את הדברים אל תוככי ליבו,
אלא, שהוציאם מייד מפיו, לבלתי יכנסו בו ויעשו בו רושם,
ודבר זה, הפכו לסומא החשוב כמת ¹¹⁸, באשר נסתמאו עיניו בכוחו הרשע של
עשיו, ובכוחו הרשע של נכדו עמלק.
והוא אשר ביקש שלמה הע"ה, מהבורא ית"ש ¹¹⁹, "וְנָתַתָּ לְעַבְדְּךָ, לֵב שֹׁמֵעַ":
כי רק על ידי "שמיעת הלב", והפנמת הדברים להלכה ולמעשה,
יכול האדם, לזכות למעלתו של יתרו, ולהוציא ממנו את כל חלקי הזוהמא אשר
נשרשו בו על ידי מעשיו, ועל ידי גלגולים קודמים ¹²⁰.

זאת תורת העול"ה, להלכה ולמעשה: 7.

¹¹⁴ וכמו שנתבאר לעיל באות ז'.

¹¹⁵ וכמו שנתבאר לעיל באות ה'.

¹¹⁶ שמות, יח' - א'.

¹¹⁷ במדבר, כב' - ב'.

¹¹⁸ נדרים, סד' ע"ב.

וכמו שנתבאר לעיל באות ו'.

¹¹⁹ מלכים א', ג' - ט'.

¹²⁰ וכמו שנתבאר לעיל באות ה'.

- א. פרשת "יתרו" ופרשת "בלק", נקראו על שם אב ונכדו¹²¹, ויש אומרים על שם אב ובנו¹²² :
- ללמדך, את ההבדל הגדול והנורא, הנעוץ בין שמיעת הלב לבין ראייה בעלמא.
- ב. בשעה שהאדם לא משמיע את דברי הבורא ית"ש אל תוככי ליבו :
הוא יוצר בתוכו קירור עצום עד למאוד, עד אשר הוא יורד לדיוטא תחתונה של עשיו ועמלק.
- ג. לצורך השמעת דברי הבורא ית"ש אל תוככי הלב :
צריך האדם להפנים את השגותיו הרוחניות בתוכו, ואף להתיישב בהם עד אשר יקבעו ויחקקו בליבו,
שאלמלא כן, יפלטו הדברים ממנו, וינתנו אל הסטרא אחרא.
- ד. טבע האדם עובר בירושה אל בניו¹²³ :
ויתכן לומר, שמכיוון ש-בלק קיבל את הטבעים של יתרו, מעת היותו גוי,
נכנסו בו הדברים, והושרשו בו השרשה אחר השרשה.
ומכיוון שכן, הרוצה להינצל מכך, צריך לתקן את טבעיו ומידותיו, קודם לידת בניו.
ובוודאי, שכאשר נתחזק בדברים אלו, נזכה, שלא תמוש התורה מפינו ומפי זרעינו וזרע זרעינו, מעתה ועד עולם.
יתן ה' יתברך, ונזכה לזה. אמן.

¹²¹ וכמו שנתבאר לעיל באותיות ב' ו-ה'.

¹²² וכמו שנתבאר לעיל באות ג'.

¹²³ סוכה, נו' ע"ב.

רמב"ן, דברים, כט' - יז'.

לזיכרון עולם בהיכל ה'

- הגה"ק רבי רפאל משה אלבאז בן רבי שמואל זיע"א
- הגה"צ רבי דוד מסעוד עובדיה בן אסתר זיע"א
- הגה"צ רבי חיים וואלקין בן צביה זיע"א
- הגה"צ רבי משה איבגי בן אסתר זיע"א
- הגה"ק רבי שלמה אסולין בן שמחה (שתח"י) זיע"א
- רבי אברהם איבגי בר רחמה זצ"ל
- רבי שלום איבגי בר רחמה זצ"ל
- צורי (צורישדי) גניש ז"ל בן יולנדה תחי'
- אפרים (אפי) ביתן בן קונפיטה ז"ל
- משה חיון בר קוקה ז"ל
- דב לוסטרניק בר אביבה ז"ל

~~~

- הצדקת מזל טוב אלבאז (לבית סודרי) בת רבקה ע"ה
- הצדקת מרים רמו עובדיה בת אסתר ע"ה
- הצדקת ברוריה מויאל בת חוה ע"ה
- זוהרה פרץ (לבית כהן) בת רחל ע"ה
- מזל טוב סיגלר (לבית עובדיה) בת זוהרה ע"ה
- רחל עמוס (לבית מלכה) בת אסתרלייה ע"ה
- נחמה נעמי דידי (לבית מלכה) בת אסתרלייה ע"ה
- אליס חוה עישה לוי (לבית סיבונג) בת גרסיה ע"ה
- חנה בת ליליאן ע"ה
- חנה אילוז בת פרוחה ע"ה
- איילה בת נעמי ע"ה

לעילוי נשמתם הטהורה

של כל הקדושים והקדושות אשר נרצחו על קידוש ה'

במלחמת שמחת תורה תשפ"ד